

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendők

Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
reklamációk

Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Ima.

— Elmondattott a felsőleányiskolai ref. növendékek előtt.
Székelyudvarhely, 1903 szept. 5-én. —

A te szent nevedben borulunk le, Nagy Isten, mennyei édes Atyánk, ez iskolai esztendő első reggelén. A te neved: igazság; a te neved: bölcsesség; a te neved: szeretet.

Legyen áldott a te szent neved, Isten, édes Atyánk, az igazságért, a bölcsességért, a szeretetért, melyekkel betöltöd a testi és lelki világokat. Fejünk felett a csillagos égboltozat, a maga fenségében; a nap tündöklő fényében; a hold nyájas mosolyában; lábaink alatt az édes anyaföld áldásainak gazdagságával, az erdők árnya, a szélvész zugása: igazságot hirdetnek; bölcsességről, szeretetről beszélnek. Igazságot: hogy Te voltál, vagy és leszel a mi gondviselő és megtartó édes Atyánk. Bölcsességet, mely örök törvények szerint, őszhangzó, szép rendben kormányozza a nagy mindenséget. Szeretetet, melyből élet támad még a kopár mezőkön is.

Isten, édes Atyánk! ez ifju sereg is a lelki életnek eszményeiért, igazságért, bölcsességért, szeretetért sovárog, hogy azokkal — mint munkás méh — megrakodva, hirdethesse a te nevednek dicsőségét. Zsenge lelke, mely tiszta mint az égi harmat, igazságra törekszik. Igazságra, mely szárnyakat ad a léleknek, hogy bejárja vele az ismereteknek végetlen világát, a tudományoknak, művészeteknek hazáját.

Ah, mert ebben a világban nyílik meg lelkük előtt a létnek és a nem létnek örök rejtélye, itt gyulad ki — mint bethlehemi fénylő csillag — a világosság életadó fáklyája, mely után halad az emberiség. Világosság nélkül nincs élet. A tudo-

mány, az ismeret, a művészet pedig világosság: a léleknek világossága. A tudatlanság, a babona, a tévelygés sötétség: a léleknek sötétsége. A világosságból élet, a sötétségből halál származik.

Nyisd meg, oh Uram, ifju lelküket, hogy megismerhessék a lelki világoknak igazságait; megismerhessenek Tégedet és a kit Te küldöttél, Szent fiadat, a Jézus Krisztust; hogy a te ismereted változzék lelkükben: élő hitté; szent Fiad evangéliuma: erővé, és a te végetlen szereteted: az erkölcsi jó cselekedetek életadó forrásává. Óh, mert az igazság, a bölcsesség, mely után lelkük szomjuhozik, annak tudományában van, aki lett e világnak világossága, nekünk az ut, az élet, hogy azon járva, erkölcsi hivatásunkat betölthessük, hogy tökéletesek lehessünk, miként te tökéletes vagy az egekben!

Isten, jó Atyánk! Te mibelénk nemcsak értelmet, hanem érző szívet is adtál. Értelmünknek igazságra, bölcsességre van szüksége. Szívünk pedig szeretet után sovárog. A szeretet, a szívnak, a léleknek élete. Szeretet: a munka, melyet szent nevedben elvégezzünk; szeretet: az alamizsna, melyet a szenvedőnek nyújtunk; szeretet: a hit is, mely hozzád kapcsol. Szeretet a véghetetlennek a véges felett; a világosságnak a sötétség felett: az erénynek a bűn felett. Szeretete a te szent országnak e világ felett.

Oh, Uram, kiknek szívét már születésüknél fogva, gyöngéddé, szeliddé, alázatossá titted: add beléjük a szeretetnek gazdagságát, hogy az legyen az ő erejük erőtelenségükben; az legyen kezükben a fegyver, mely által győzedelmet nyerhetnek a bűnön, a hitetlenségen — egészen a diadalomig. Szent Fiad példája által, tanítsd meg őket szeretni azt, ami szép, jó, igaz és szent. Szeretni: Istent,

szeretni embereket, szeretni hazát, hogy legyenek, mikor majd az élet sik tengerére kilépnek, fentartói a családi életnek, munkás polgárnői a társadalomnak; legyenek fénylő csillagai a hitnek és a hazaszeretnek.

Isten, édes Atyánk! lelkednek megszentelő erejét kérjük a vezetőkre is. Akiket elbocsátottál, hogy legyenek e világnak világosságai, óh, áld meg őket bőséges mértékben keresztyéni türelemmel, kitartással, buzgósággal, hogy meg ne lankadjanak a munkában, melyet a te szent nevedben kezdenek el.

Áld meg a szülőket, áld meg az intézetet, áld meg az anyaszentegyházat és a mi szép magyar hazánkat, Szent Fiad, az Ur Jézus érdeméért. Ámen!

Vajda Ferencz.

Takarékoskodjunk.

Általános a panasz, hogy népünk, mind az uri osztály, mind a szegény, óriási mértékben eladósodott. Ma-holnap ingyen adják a házakat a városokban; csak a rajtok levő adósságot kell elvállalni és kész házi urak lehetünk. A földbirtokon annyi az adósság, hogy a földesur tulajdonképpen csak a hitelezőinek a bérlője. A váltótartozás pedig az uri osztálynál annyi, hogy nagyon soknál a szobákat lehetne kitapétázni váltóval.

Hát az bizonyos, hogy nagyon elvagyunk adósodva. De különösen el van adósodva a magyar föld. Elijesztő az a pusztítás, amelyet az eladósodás a magyar földbirtokosságban tesz. A legidősebb nevű családok tönkrementek, lábuk alól

kisiklik a föld. Már több, mint 2 millió hold magyar föld jutott idegenek, külföldiek kezébe!

Ennek már a fele se tréfa, a kormány is komolyan foglalkozik vele és megbizta egy jó nevű közgazdasági írónkat Bernáth Istvánt, hogy tanulmányozza a magyar föld eladósodásának kérdését és tegyen javaslatot e baj orvoslására.

Azt hisszük: mostanában nem merült fel ennél magasabb kérdés, amely a társadalmi, állami ügyek minden szálával a legbensőbb összeköttetésben van.

Reméljük is, hogy mind a kormány, mind a megbizott Bernáth István dr. megfogják találni a helyes megoldást; de addig is, míg ez a várt időpont elérkezik, ki lehet mondanunk, hogy a magyar föld és vele a magyar nemzet eladósodásának csak úgy lehet elejét venni, ha a nemzet minden osztályában rátérünk a takarékosság utáira.

Manapság mind a társadalomban, mind az állami gazdálkodásban, nem látunk mást, mint pazarlást. Mindenki a holnapból él, egyik terhet a másik után rakjuk az utódaink nyakára, mert mi már — a mai nemzedék — mindenünket rég elköltöttük. Most már az utódaink vagyonát költjük. Ennek véget kell vetni és vissza kell térnünk a józan takarékosság elveihez. Igen ám: de ki kezdje el? Mindenki! Mert manapság csaknem mindenki pazarol. Számoljon mindenki az anyagi szűk helyzetével és ne akarjon azon tulterjeszkedni. — Ne nyujtózzunk tovább, mint ameddig a takaró ér. Hagyjunk fel a költséges életmóddal, az adósságcsinálással, mert ha így folytatjuk, idegen, hitelező kezére kerül — az ország.

E-k

TÁRCZA.

Istenország és az egyház. (2)

A Krisztus vallása irányt ad életünknek, emlékeztet, hogy erkölcsi lények vagyunk, sőt mi több, erőt ad, hogy mindinkább ilyen lények legyünk. A Krisztus vallása arra tanít, hogy a szeretet a lélek drága kincse; Istenországainak is a szeretet az őre, ennek ajtaját más nem nyithatja meg. Az önzés, a gyűlölet, mely erőszakkal akar a boldogságra jutni, Istenországát meg nem nyerheti. Senki sem juthat az atyához, hanem Jézussal, a szeretet munkája által. Jézus annak, a ki Istenország kapuin zörget, azt mondja: menj el és hozz társakat, hozd el a te barátaidat, a te atyádfiait, hozd el mindazokat, akiket szeretsz.

Miért mondja Jézus ezt gyermekek? Azért, ha boldogságot óhajtok, előbb boldogitanunk kell másokat, ha üdvösséget kívánunk, előbb mi adjunk üdvöt embertársainknak, ha kegyelmet kérünk, előbb mi legyünk kegyelmesek, hívjuk elő a mi szeretetünk tárgyait, a mi jóságunk bizonyosságait és velük együtt üdvözülni fogunk. És ez nem is lehet másként gyermekek! Mert lássátok, ha Istenország tornáczában elszakadnom kellene tőle-

tek, hogy én bemenjek az életre és ti itt maradjatok a veszedelemben, akkor nekem nem adhatna üdvösséget még a fénylő magasság sem. De ha látom, hogy mind velem vagytok és Isten parancsát megtartjátok, akkor eltűnik minden aggodalmam és ez a csendes hajlék is nekem Istenország lesz.

Tehát gyermekek, mi nem mondhatjuk, hogy Istenország itt van, vagy ott van, mert Istenország mindenütt jelen van, a hol Krisztus lelke él az emberekben és az emberek megismerik az Atyát az egy igaz Istennek lenni. — »Middön ez országban élünk, a világban élünk, de nem e világnak: élünk nemesen, az örökéletre, az örökéletért.«

Az előrebocsátottak után, kedves gyermekek, nyilván látjuk, hogy miután Istenországát Jézus alapította, ez előbb létezett, mint az egyház. Az egyház tulajdonképpen az első pünköst alkalommal alakult és azután fejlődött e világ viszonyai között. Növekedése folytán, több kisebb, nagyobb egyházra oszlott; de ezeknek nem volna szabad, ha Krisztusban kívánnak maradni, hogy más cél és feladatot tűzzenek maguk elé, mint Isten fön- tebb rajzolt országának megvalósítását. Hogy melyik egyház mennyiben felel meg e feladatnak, ezt most gyermekek, nem vitatom; csak annyit emelek ki az elmondottakból, hogy az egyházak nem

Halvány levelek.

Feltűntek az első halvány levelek
Jelentve, hogy az ősz nincs messze már;
Lehangoltság vezd a tájon borongni
Es zajtalanná válni a határ.
Virág még él és bája is vagyon,
De látszik már hogy szomorú nagyon.

Igy jár az élet is le lassan-lassan,
Majd minden év ejt rajta egy sebet:
Mig egyenként lehullnak szép virágoi.
S mint a természet, lesz bus és beteg
Azontul öröme csak ritka már
Mint őszi boru közt a napsugár.

Oh természet! az ember életéhez,
Milyen hasonló a te életed:
Virul az is, virulsz te is egy időn,
Mig az irigy ősz meg nem érkezett . . .
Mig zord szellője rátok nem fuvall,
Szépség, öröm, báj akkor mind kihál.

S még a halál után is egy a sorsunk,
Te föltámadsz a tavasz sugarán;
Mi is kikelünk a sötét sirokból,
S ha jók valánk — élünk egy szebb hazán . . .
E szebb hazára gyűjteni érdemeket:
Figyelmeztetnek a halvány levelek . . .!

Dénes József

Istenországai, hanem csak munkálói, eszközei Isten országai megvalósulásának. Valóságos iskolák tehát az egyházak, melyekben Isten kijelentésére tanítatunk, a hirdetett igében és a sacramentumok közlése által és megbizonyosodást nyerünk a mi üdvösségünk feltételeiről.

Az egyháznak a hit dolgában a hívőt személyes meggyőződésre kell vezesse és amelyik egyház ezt sikeresebben tudja létrehozni és ápolni, az felette áll minden más egyházaknak, melyek erre nem képesek, vagy erre nem is törekednek.

Ugy-e gyermekeim a mai egyházi beszéd alapigéje ez volt, hogy: az Istenországa nem ételben, nem italban áll, hanem igazságban, békeségben és szentlélek által való örömben. »Már most a tiszteletes ur beszédét is megérthettétek, hogy a Krisztus vallása nem bucsujárásban, nem öltözetben, nem külsőségekben, nem aranyban, ezüstben áll, hanem a szentlélek által való örömben, hogy a Krisztus által Isten fiai lehetünk. — Lássátok, én azt mondom nektek, tartsatok tiszteletben minden vallásos meggyőződést, mert ez lelkiismereti dolog; de ne habozzatok soha vallani, hogy a mi vallásunk a legtökéletesebb, mert Jézus vallását leghivebben tolmácsolja. A mi vallásunk szellemi vallás, az értelem ölelkezik benne a hittel nem a sokszor tévedő érzélem, a vak hiedelemmel. A protestáns egyházakban a léleknek ma-

Isten igéje.

— Isten törvényének állandósága. —

Máté 5. 17—19.

Legvonzóbbak azok a prédikációk, amelyek időszerű kérdéseket tárgyalnak. Mikor Jézus nagy hegyi beszédét tartotta, az volt a napi kérdés, hogy ki ő s mit akar ő? El akarja törölni a mózesi törvényt s új rendet akar felállítani a vallásban? Jézusnak tehát tisztázni kellett a helyzetet s azt a viszonyt, a melyben ő állott a törvényvel. Jézus határozottan nyilatkozott: »Ne gondoljátok, hogy jöttem a törvénynek és a prófétáknak eltörlésekre. Nem jöttem, hogy azt eltöröljem, hanem inkább, hogy azt betöltssem.«

Jézus nemcsak a tíz parancsolatot értette, hanem a Próféták fennszárnyaló és lélekemelő tanításait. Hiszen ezek voltak Isten hírnökei, akik ihletett lélekkel magyarázták a népnek Isten törvényét.

Jézus arra vállalkozott, amire senkise mert előtte, hogy Isten törvényét teljesen betöltsse, még pedig a szív minden érzésével s az életnek minden tétivel. Nemcsak a valláserkölcsei törvényekre vonatkozott ez a szándéka, hanem az összes polgári s istentiszteletre szánt törvények betöltésére; első sorban pedig a legnagyobb törvény állott szeme előtt. »Szeresd a te Uradat Istenedet, teljes lelkedből, minden erődből s a te felebarátodat, mint önmagadat.«

Jézus nem annyira a lelkiismeretre, mint inkább a törvényre utal itt bennünket. A parancsolatok fensége előtt meg kell hajolni minden

gának kell működni, és nem bizhatja másra az ember lelke üdvösségét.

Ez a tudat buzdítson fiaim titeket arra, hogy az evangélium szerint ref. egyházat szeressétek, nem azért mert történetesen benne születettetek, hanem, mert tudjátok, hogy kebelén hivebben vezéreltetünk Istenországa felé, mint akármely egyházban is. Fiaim, a protestantizmusnak lélegétképesebb hajtása a református vallás. A magyar nemzetnek is ez volt fenntartó oszlopa erős bástyája mindig.

Ti gyermekeim, jó magyarok vagytok, szeressétek azért evangéliumi hitünket és ezen épült egyházunkat. Mert a haza és ref. egyház csak együtt virulhatnak, ennek ereje, annak is ereje, ennek gyengülését az is megsínyli. Istenországa és az egyház az emberek között a haza földjén kell valósuljon és sem az egyház sem a haza sorsa nem az evésben, ivásban, a kezeknek terjesztésében és a szemeknek forogásában áll, hanem: a munkában, erkölcsös életben és Isten félelmében, mert ezekből származik a népek békessége, jólléte és a szentlélek szerinti öröm.

Megértettétek gyermekeim, a miket elmondtam?

Megértettük és megtartjuk holtig édes jó Apánk!

Szólt az apa: Amen.

Péchy Árpád,
brassói ev. ref. pap

lelkiismeretnek, sőt azon kell megerősödni, megaczelosodni ama benső szózatnak is. A törvény a lelkiismeretnek tükre, amelyben megláthatja az ember saját belső erkölcsi értékét. A törvény és lelkiismeret hasonlít egy házaspárhoz. A nő az ő kívánságaival s szeszélyeivel saját makacs akaratát óhajtja érvényesíteni; a férfi, a lelkiismeret, ellentmond, daczol a nő kívánságaival, de később enged a rábeszélésnek, behunyja szemét s elnézi a dolgok szabad folyását.

Jézus jól tudta, hogy milyen szükséges az, hogy az ember a törvény alatt álljon, amely az élő és szent Isten tekintélye által még biztosabb vezérként szerepelhet. Vegyék el Isten parancsait, törjétek össze a törvényeket, meglátjátok, hogy összezavarodnak majd az embernek gondolatai! Nem fogja senki tudni, mi a jó és mi a rossz. Oly zürzavar keletkezik, mint a bábéli torony építésekor, amidőn a népek nyelve összekavarodott . . .

Amióta a tudósok és a nem tudósok hátat fordítottak az evangéliumnak, tényleg ott sok kavardás és lelki zürzavar keletkezett. Mennyi az ellentétes felfogás a jó, az igaz és a jog kérdéseiben! Felhozok néhány példát. — A hívő keresztyén előtt a szándékos, öntudatos öngyilkosság nagy véték. A modern jogászok azt mondják, az embernek joga van az életről lemondani, ha az elviselhetetlen, vagy pedig nem lehet többé hasznos az emberiségre. A vallás szent óráiban megtanultuk, mi a szemérem és lelki tisztaság; de azok, akik előtt az evangélium ósdiak és kopognak tünik fel, azok nyíltan hirdetik szemérem-sértő tanaikat. A görögöknek könnyelműsége s meztelensége nemesebbnek tünik fel előttük, mint a jámbor és kegyes életmód.

Isten parancsolata szentesíti a tulajdonjogot, a szocializmus lábba tiporja azt. Isten törvénye még azt is eltiltja, hogy gondolatban se kívánjuk el a másét s ne óhajtjuk idegen birtokát. Szerénységet és megelégedést hirdet az evangélium. Idegen pénzek után vágyakozik az újabb kor elmélete. Most azt tartják erénynek, ha valaki elégedetlen és társadalmat felforgató eszméket hirdet.

Jézus mielőtt hozzá fogott volna megváltói munkásságához, kezét legelőször is Isten régi törvényeire tette s ezt mondá: Bizony mondom néktek, hogy míg az ég és a föld elmulik, egy pontocska sem mulik el a törvényből. Ezzel a kijelentéssel Jézus az ő gyülekezetét Isten parancsaihoz kötötte.

Tehát kivétel nélkül mind a tíz parancsot lelkünkre köti az Üdvözítő. Jól tudja, hogy milyen keserves dolog a gyarló emberre nézve a parancsok pontos betartása s mily nehezen rendeli magát a makacs ember tettében, érzésében és gondolatában az isteni akarat alá. Látja, mily nehezen megy ez. Epen azért sürgeti azt, hogy ne legyünk engedékenyek lelkiismeretünkkel szemben. Itt nincs helye a megalkuvásnak. Jézus egy pontocskát sem enged Isten törvényéből s a prófétákból.

Pedig az ember milyen szívesen keresi a kibuvó lyukat s örvend, ha kifogást tehet valami

ellen, ami ellenkezik az ő kívánságával. Sokszor Istennek legtisztább s legvilágosabb kijelentése is kicsiségnek tünik fel előttünk. Ez ellen küzd Jézus. Jelentéktelen dolognak látszik, ha erős hangon bíráljuk felebarátainkat s megfélelkezünk e szeretet kötelességéről. Hányszor veszük ajkunkra haszontalanul Isten szent nevét? Nem gondolunk a parancsra, nem tulajdonítunk annak nagy fontosságot. Pedig a legcsekélyebb hiábavaló emlegetés is előmozdítja azt, hogy a Mindenható s az Örökkévaló iránt érzett szent félelmet kisebbítse lelkünkben.

»Az ünnepeket megszenteld.« Ma már holt betű ez a parancs a világiak, az üzleti élet kapzkodó versenyében. Itt igazán eltompult a lelkiismeret s elszakított minden köteléket, ami még Istenhez fűzte.

Hány ezren térdepelnek hamis bálványok előtt! Álljunk fel legalább mi s térjünk az igaz Isten imáadásához. A világ kigunyol minket, nem érti hitünk, reménységünk, szeretetünk nyelvét; vigasztalódjunk, az Úr megérti az övéit, mert ismeri az ő nyáját.

Ha megöregszel s elméd meggyöngül, úgy hogy nem teljesítheted olyan lelkiismeretesen a parancsokat; szived még akkor is érez s a szeretet nagy parancsát akkor is teljesítheted. Ha nem tudsz dolgozni, a kéz elgyöngül, a láb inogni kezd, még akkor is sokat tehetsz e szeretet szolgálatában. Beszélhetsz, jó tanácsot adhatsz, vigasztalhatod a szerencsétlent, letörölheted a szenvedő könnyeit. Óh ezzel a parancsossal sohase leszünk készek. A szeretet még sohasem fejezte be a maga dolgát, mindig akadt újabb és újabb tennivalója.

Nehezek az Urnak parancsai, de a szeretet megkönnyíti azokat.

Király Béla.

Egyházi élet.

Templomszentelés Drágban. Dr. Bartók György püspökünk aug. 30-án szentelte fel a drági ref. templomot, melyet özv. báró Wesselényi Istvánné szül. Rhédey Stefánia grófnő és veje gróf Bethlen Ödön ottani nagybirtokos és kolozsvári kollegiumunk főgondnoka buzgalma emelt ottani hiveink számára. Dél előtt 9 órakor érkezett a püspök ur Nagy Károly theologiai tanár kíséretében Drágba, hol a község határán Biró Sándor lelkész üdvözölte meleg szavakkal. — Innen a Püspök ur a gróf gyönyörű négyes fogatán vonult be a községbe, mely ez alkalomra ünnepi diszt öltött s a kastélyban szállt meg, hol a grófi család tagjain kívül a vidék összesereglett intelligentiája várta és fogadta. Rövid villás-reggeli után a templomba vonult a közönség. A templom szemben a kastély bejárájával egy kis emelkedésen három ut sarkán emelkedik s rendezett nagy kertjét szép fehérre festett izléses kerítés környezi. Az épület, mely a gróf nemes izlését dicséri, részeiben is és egészében is oly nemes benyomást tesz, hogy valósággal az ily kisebb templomok mintájául szolgálhatna. Remek kis tornyos rézfödéllel van

ellátva, ablakai színes üvegből. Kathedrája, mely a régi templomban is állt, egyike a legszebbeknek. A takarót Bethlen Stefánia grófnő készítette finom izléssel, rajta e himzéssel: »Valaki az én beszédemet megtartja, soha halált nem lát«. (János 8. 51.) — Kettős ünnep volt ez, mert nemcsak a külső ház építésének, de a lelki ház nevedésének is örömnappja volt, mert ez alkalommal konfirmáltatott a gróf két ifjabb fia: Bethlen Ferencz és György. Pap István esperes buzgó imája után a kettős alkalomhoz mért egyházi beszédet

Nagy Károly theol. tanár tartotta Luk. 14. 23. alapján fejtegetve, hogy nekünk mindnyájunknak mint az Ur szolgáinak úgy a nyilvános közélet országutjain, mint a magánélet ösvényein kényszeritenünk kell mindeneket, hitvallói készségünkkel, intéssel, buzdítással, a szeretet cselekedeteivel és példánk hatásával arra, hogy az Isten kegyelmében részt vegyenek és beteljék az Ur háza, az Isten országa. A Püspök ur felszentelő gyönyörű imája után Tunyogi egyh. m. jegyző esketett, majd Kovács Ödön drági beszolgáló lelkész kérdezte ki a konfirmándusokat, kik egészen meglepték a gyülekezetet szép készülségükkel.

Urvacsora osztás után, melyet Biró Sándor és Csürös József osztottak, az előbbi szép ágendája után a konfirmáltakat Bartók püspök ur áldotta meg s ajánlta hatalmas beszéd kíséretében a gyülekezetnek s kötötte nekik szívére azokat a kötelelességeket, melyeket nagy nevük s ker. elhivatásuk reájok ró a nemzet és egyház szolgálata tekintetében. A lélekemelő ünnepély után a gróf látta szívesen ebédre a vendégeket, hol lelkes köszöntőkkel ünnepelték a napot, mely a grófi családnak s egyházunknak egyaránt nagy napja volt.

Délután 5 órakor egy szép nap emlékével azon reménnyel távoztak mindenek, hogy vajha miként külsőleg újra megépült ott az Isten háza, megépülhetne ismét — mint régen volt — az önálló gyülekezet is, vagy egyelőre egy magyar iskola ref. lévitával. Adja Isten, hogy ez is megépüljön. S meg lesz, ha az Isten megtartja nekünk továbbra is e buzgóságban és áldozatkészségben példás nemes családot. Tartsa meg és virágoztassa!!!

AZ ÚJ SZERB KIRÁLY.

Az iskola nagyhete. Szeptember első hete hagyományosan az iskolák nagyhete. Ez idő alatt népesednek meg a különböző iskolák mindkét nembeli ifjúsággal. Aztán megkezdődik a munka, azon magasztos célzattal, hogy a családnak, a társadalomnak és az evang. reform. egyháznak derék tagokat adjanak. *Székelyudvarhelyi főgymnáziumunkban* szept. 5-én nyílt meg a tanév. Fejes Áron pap-tanár buzgó imája után, Gönczi Lajos, igazgató lelkes beszédet intézett az ifjúsághoz, figyelmeztetve különösen a tulságos hirlap és regény olvasás, a dohányzás és szeszes italok élvezetének káros voltára, melyek testet és lelket egyaránt megölnék. Ezután Fazakas József új tanár tartott

székfoglaló értekezést. Fazakasban az intézet egy jó tanerőt, egyházunk pedig egy buzgó tagot nyert. Szintén szept. 5-én nyílt meg az áll. *felsőleányiskola* is. A protestáns növendékek előtt lapunk felelős szerkesztője, mint hitoktató, tartott imndságot. Az ima lapunk elején olvasható. Az *ev. ref. leányiskola* megnyitása, ünnepélyes istentisztelet keretében, szept. 7-én történt meg. Adjon az Isten intézeteinkre eredményekben gazdag esztendőt.

XIII. Leó pápa ítélete a protestántizmusról.

Most, midőn szép magyar hazánkban a vallási türelmetlenség már-már tetőfokára hágott, nem lesz érdektelen megtudnunk: honnan fű a türelmetlenség szele, mely fölzavarja a békés magyar emberek nyugalmát. Hát bizony, sajnos, ennek forrása a pápaság. Az istenben boldogult XIII. Leó pápa egyike volt a »Krisztus földi helytartói« közül azoknak, akik az egyes országokban állandóan szították a felekezeti harcot. Nem légből kapott állítás, amit mondunk. Igazoljuk a meghalt pápa körleveleiből. Ime, egy pár idézet: XIII. Leó szerint a protestantizmus pestis, a legdögvészebb eretnokség, ostoba, dölyfből és istentelenségből származott rendszer« (1874-i pásztori levél a perugiai diocesisben). A reformáció felelős társadalmi bajainkért (1878. és 81-ki encyklikák); a reformáció, ez a »legörületesebb háboru, melyet az ujitók a 16. században a kath. egyház ellen szítottak«; hittérítőink egyházunk munkásai »a csalás emberei«, kik a sötétség országának terjesztésében foglalatosak (1880. encyklika); evangéliumi prot. iskoláink felállítása »páratlan szégyenfolt, mert borzalmas tévtanokkal betegítik meg az ártatlan gyermekeket«; aminthogy a reformáció tévedése az erkölcs romlását a legmagasabb fokig jutatta s veszedelmes mérget öntött« először a német tartományokba, aztán az egész föld népességébe (a híres Canisius encyklika militantis ecclesiae 1887. feleletképen a Melanchton ünnepélyre). 1883. végén La Valotta monakói érseki helynöknek irt levelében megtiltotta a róm. katolikusoknak a prot. iskolák vagy templomok látogatását, sőt azt is nehéz bűnnek minősítette, ha a római kath. ember résztvesz protestáns házasságkötésen vagy keresztelésen, azokat pedig egyenesen kirekeszti az egyházból, akik a protestánsoknak hirdapokat vagy könyveket nyomnak s azokat terjesztik, nemkülönben azokat a mesterembereket vagy építészeket, akik a protestáns templomok építésében résztvesznek. Az 1884. évi április 20-iki körlevelében, amelyet az összes patriárhákhoz, primásokhoz, érsekekhez és püspökökhöz intézett, azt fejtegette, hogy az emberi nem két különböző s ellentétes táborban él, t. i. az egyik tábor az Isten földi országa, a római egyház, a másik pedig a sátán birodalma, vagyis a protestánsok egyháza. Gondoikozz most csak nyájas olvasóm elfogulatlanul és mond meg: ilendő-e ez az ítélet annak az embernek a szájába, aki magát Jézus Krisztus földi helytartójának nevezi? Jézus Krisztus a szeretet nagy mestere volt. Hát ez a beszéd szeretetből ered? Ugy-e nem, hanem a legelvakultabb felekezeti gyűlöletből. Ime, még azt is megtiltja, hogy a kath. iparos protestánsok számára valamely munkát végezzen. Azért ti ácsok, kőművesek, asztalosok, mázólok, de sőt ti, csizmadiák, timárok, kereskedők, kik hitötöknél fogva a kath. egyházhoz tartoztok: inkább haljatok meg étlen, mintsem református embernek dolgozzatok, vagy adjatok el valamit, mert ha ezt teszitek, a szent atya kiátkoz és elvesztitek lelketek üdvösségét. No, de ne ijedjünk meg. Az élet, hála Istennek, mást mutat. A pápa őszentsége lehet elfogult, s ebből kifolyólag hirdethet evangelium ellenes elveket is, de az ő hi-

vei, kath. testvéreink már jobban látnak annál, mintsem azon elveket kövessék és valami nagyon megijedjenek az egyházi átoktól. Az üdvösség egyedül Istennél van. Itt kell keresni mindenkinek, Jézus által meg is találhatja bárki, daczára annak, hogy egyházi átok nehezedik rá. Hogy tehát, a felekezetek még sem kapnak hajba, abban van valami érdeme a protestantizmusnak is, bármennyire kárhóztat is minket XIII. Leó.

Imádkozom . . .

Ha boldog, megelégtült vagyok,
És nem hiányzik nekem semmi sem;
Tiszta szivből, tiszta lélekből
Neked mondok hálákat Istenem,
Hozzád imádkozom . . .

Ha szenvedés ér, csapás sujtól,
Mik tűzpróbákra teszik a szivem;
Javamra van jó, rossz egyaránt,
Neked adok hálákat Istenem,
Hozzád imádkozom . . .

Demeter Dénes.

Kegyesség útja.

— Jézus és a játszó gyermekek. —

Jézus egy alkalommal a kapernaumi uton sétált s nézegeté az ott játszódozó gyermekeket. Talán azokra a boldog időkre gondolt, amikor még ő is kicsiny volt. A gyermekek akkor is, mint ma, játékukban utána csinálták azt, amit felnőtt emberektől láttak. Először »lakodalmat« játszottak. Olyan vigan voltak, mintha igazi lakodalom volna: énekeltek, vigan ugrádoztak, tánczoltak. Elővezették a lefátyolozott mennyasszonyt s a menetben tánczó gyermekeket tréfás szavakkal szólították, a mennyasszonyt körül tánczolták s énekeltek neki.

Igy vigadtak a kis gyermekek, míg némely csintalan játékrontó fiu elő nem állott s kiabált, hogy »temetést« játszodjunk!

A temetés alkalmával is oly nagy zajt csaptak a régi zsidók, arabok, perzsák, mintha lakodalmon volnának, csak hogy bus nótákat énekeltek, búsan szólt a fuvola s a mi táncz volt, az is bus volt. Mellüket verték az emberek s hamvat szórtak a fejükre.

De a gyermekek egy része nem akart »temetést« játszani. Nem bus nótákat, hanem vigan dalokat akartak énekelni s így két pártra oszlott a gyermek-sereg. »Miért nem akartok velünk vigan kedvvel tánczolni?« kérdék az egyik párton levők. »Hát miért nem akartok ti velünk búsan énekelni?« feleltek a másik pártiak.

Jézus pedig így gondolkozott magában: ezek a gyermekek játékból utánozzák a felnőtt embereket. S a felnőttek úgy tesznek az életben, mint a gyermekek a játékban. Keresztelő János szigorú böjtöt parancsolt s feddő prédikációt tartott — s nem tetszett az embereknek. S midőn az ember-

nek fia elhozá Istentől az örvendetes üzenetet: nem fogadták be; midőn vigasztalá a bünösöket, a szenvedőket, s örvendett az örvendőkkel — nem hallgattak reá. Ekkor szomoru lett Krisztus urunk arcza. Hiszen ő segíteni akart embertársain. Szomoru az arcza ma is, midőn az Istennek gyermekei elfordultak tőle. És nagy öröm van a mennyben, midőn egy bünös ember megtér.

Kgy.

Mai képünkhöz.

Az új szerb királyt, *I. Pétert* mutatjuk be olvasóinknak. Péterrel ismét a Karagyorgyevis család került a szerb trónra. Hogy milyen uton jutott koronához Karagyorgyevis Péter, azt már tudják olvasóink. A fogadtatására is emlékeznek. Amint elmúltak az ünnepek, I. Péter nap-nap után azt veszi észre, hogy nem valami kényelmes a szerb trónon ülni. Már a gyilkosság után hallatszott, hogy nagy az elégtelenség Szerbiában, de ezt hivatalosan eltusolták. Most kisült, hogy azok a katonatisztek, akik nem vettek részt Sándor király és családja meggyilkolásában, összeküdték a gyilkos tisztek ellen. Azt követelik az új királytól, hogy bocsássa el vagy büntesse meg, mert ők gyilkosokkal nem szolgálnak. Az összeküvők közül igen sokat letartóztattak. Péter király pedig a fölött törí a fejét, hogy mit tegyen a gyilkosokkal, kik koronához juttatták. Ezeknek kedvezzen-e, vagy az igazságnak. Helyzete egy cseppet sem irigylendő. Mit is mond a zoltár író: »A király uralkodik igazságban«.

Vegyes hírek.

Magyarország sorsa még mind bizonytalanságban vag. Ő Felsege ugyan megérkezett a fővárosba s tovább folytatta a kihallgatásokat, de eredmény nincs. Az uralkodó semmi szin alatt nem akar belemenni abba, hogy a magyar hadsereg vezényleti nyelve is magyar legyen. Attól fél, hogy ezáltal megbomlik a hadsereg egysége. *Lukács* László pénzügyminisztert megbizta volna a kormány alakításával, de Lukács nem fogadta el a megbizást. Az ujságok állítása szerint azért, mert nem nyert elég engedményt. A kísérletezés most tovább foly.

Austriában erős mozgalom indult meg a magyaroknak adandó nemzeti engedmények ellen. Küldöttségek jártak a miniszterelnöknél, Körbernél és arra kérték, gátolja meg az engedményeket. A csehek is gyüleseztek. Ezek már helyeslik a nemzeti engedményeket, de utánna teszik, hogy ne csak a magyaroknak adjanak, hanem a cseheknek is.

A lippai hadgyakorlatok Ferencz Ferdinánd kir. herceg jelenlétében a legnagyobb rendben folytak le. A trónörökös utjában mindenütt a legnagyobb örömmel fogadták. Ferencz Ferdinánd vasárnap reggel kilencz órakor a temesujfalusi plebánia templomában csendes misét hallgatott, miután szárnysegédeivel Radnára hajtatott, a bu-

csujárhely megtekintésére. Másnap volt a döntő összemérkezés. De már 9 órakor lefuvatott a főherceg, mert a hőség rettentő nagy volt és ki-mélni akarta a legénvséget. A hadgyakorlat lefolyásával nagyon meg volt elégedve a főherceg.

A magyar nyelv érdekében. Pozsonyvármegye törvényhatósága hazafias hangu köriratban hívta fel a társ-törvényhatóságokat, hogy pártolják ama föliratát, amelyet az országgyűléshez a magyar nyelv érdekében intézett. A föliratban azt is kéri Pozsonyvármegye, hogy a III. osztályu kereseti adó alá eső, azokat a kereskedőket és üzletembereket, akik kirakataikon és hirdetéseiken, a magyar nyelven kívül, más idegen nyelvű föliratot is akarnak használni; kötelezzék törvény utján tizszázalékos pótdó fizetésére. Reméljük, hogy Pozsonyvármegye eme hazafias határozata sem lesz pusztába kiáltó a többi megyék előtt.

Pénzt a papnak! A »M. Szó« írja a következőket: Megbotránkoztató eset történt a minap Miskolczon, amikor szépen magára czáfolt a »felebaráti szeretet«-nek egyik apostola, a vöröstemplomi plébános. Hogy mily érző szívet takar a plébános reverendája, azt az alábbi eset jellemzi a leghivebben: Egy szegény munkásasszony, Pataki Jánosnének meghalt a kislánya. A halálozást bejelentette az említett plébánián, hol elmondva keserves helyzetét, ingyen temetést kért. Kérésével azonban süket fülekre talált. Csak midőn a vallásos asszony hosszasan rimánkodott, állapított meg a plébános 5 korona temetési stólat. A szegény munkásasszony, kinek silány keresetét gyermeke ápolása fölemésztette, annyit is képtelen volt fizetni. Végre a kántor temette el a már bomlásnak indult három napos kis halottat, minden papi szolgálat nélkül. Ehez nem kell magyarázat.

A harmadévesek benntartása. A közös hadügyminiszter szeptember 4-ikén rendeletet bocsátott ki, amelyben megállapítja, hogy az idej nagy hadgyakorlatok után a legénységnek mely részét lehet szabadságotolni és hogy a rendes katonai szolgálatra 1903. október 1-én kiknek kell bevonulniok. A rendeletnek az a legfontosabb része, amelyben a közös hadügyminiszter a most már harmadik évet szolgáló legénység szabadságotolását a szokásos szeptember 31-ike helyett december 31-ikére halasztotta el. 1903. október elején be kell vonulni:

1. azoknak az egyévi önkénteseknek és ujonczoknak, akiket nem az idén, hanem már régebben soroztak be, és a kik a szolgálat teljesítésére 1903. október 1-ig halasztást kaptak, valamint azoknak az egyévi önkénteseknek és ujonczoknak, akiknek az idén hadköteles koruk elérése előtt, vagy után az önkéntes belépés megengedett, ha a szolgálatra önként jelentkeztek. Az egyévi önkéntesek október 3-ikán, a többi ujonczok október 5-ikén tartoznak bevonulni. Bevonulhat továbbá minden hadköteles, aki a sorozásra önként jelentkezik.

2. Be kell vonulni október 5-ikén a bosnyák-hercegovinai csapatokba besorozott ujonczoknak. A szabadságotolásról így intézkedik a közös hadügyminiszter:

1. A most szolgáló egyévi önkénteseket a záróvizsgálat után mind szabadságolják, kivéve azokat, akiket a törvény második évi szolgálatra is kötelez.

2. Az utolsó évüket szolgáló katonák közül e hónap végén csak annyit lehet tartósan szabadságolni, amennyi ujoncz a szolgálatra október 1-éig jelentkezik.

3. Az 1903. évi december 31-éig szolgáltra visszatartott, 1900-ban bevonult legénységnek 1903. októder elsején tul terjedő szolgálati idejét fegyvergyakorlatnak számítják be és pedig az első hat hétig az első, azontul pedig a második és harmadik fegyvergyakorlatnak. Ebből minden hadköteles tájékozódhatik, hogy október 1-én mi lesz a szolgálóban levő katonákkal.

Győr az alkoholizmus ellen. Beregvármegye törvényhatósága egyik legutóbb tartott ülésén tudvalevőleg határozatot hozott, amelylyel erélyesen megrendszabályozza a korcsmákat, vendéglőket s mindazon nyilvános helyeket, ahol italt mérnek ki. Ezzel az intézkedésével a törvényhatóság az alkoholizmus terjedésének akar gátat vetni. A vármegye ezt a határozatot megküldötte az ország összes törvényhatóságainak s többek közt Győrnek is. Györött, mint onnan írják, élénk visszhangot keltett a beregi átirat s a tanács már kiadta azt a rendőrkapitánynak, hogy a megfelelő előtanulmányokat elvégezze. Györött erélyesebben akarnak az alkoholizmus ellen fellépni s azért a beregi határozatot sok olyan intézkedéssel fogják kibővíteni, amelyekkel a rettenetes kórságot talán gyökeresebben lehet irtogatni. Az alkoholizmus ellen való védekezés kérdését már a legközelebbi közgyűlésen tárgyalják.

A világ legnagyobb bibliája. A vatikán írott kincsei közt őrzik a világ legnagyobb bibliáját. A hatalmas könyv héber nyelven van írva s háromszázhusz font nehéz. Három ember alig bírja. A bibliának legendája is van. 1515-ben a velencei zsidók megakarták venni II. Gyula pápától és annyi aranyat kínáltak érte, amennyit nyom. A pápa azonban nem fogadta el az ajánlatot. Ha a pápának ma tennének hasonló ajánlatot, úgy a biblia súlyának az arany mai ára mellett közel két millió korona értékű arany felelne meg.

Helyreigazítás. A »Vasárnap« mult számának tárczájába, a tördelés következtében egy sor rossz helyre került, amit ezennel helyreigazítunk. Ugyanis: a tárczarovat negyedik hasábjának első sora: »azért . . . magát« a második hasáb utolsó sorának folytatásaként olvasandó. Ez aztán az egész zavart elosztatja.

Megostromolt községháza. Lekencze községben történt az alábbi eset. A község előljárósága kiírta a megyei és községi pótdót, fölszólítván a lakosságot annak befizetésére. A község lakosai azonban abban a hitben, hogy ex-lexben adót fizetni nem tartoznak, mit sem hederítettek a fölszólításra. Kiírták az árverést tehát, s megkezdték a zálogtárgyak összehordását a község-házába. A lakosság erre annyira felbőszült, hogy

botokkal, baltákkal rohant a község-házára, követelvén Illés András bírótól és Maga Lajos jegyzőtől a beszállított tárgyak visszaadását. A megremült előljárók alkudozni kezdettek a felbőszült tömeggel, miközben kívülről elkiáltotta magát valaki, hogy tűz van, ég a falu. A vészir hallatára az ostromlók az udvarra futottak, mialatt az előljáróságnak sikerült az ablakon kimenekülni. A felbőszült emberek, midőn zisszatértek, üresen találták a község-házát. Ekkor minden kezükügyébe eső tárgyat összetörtek, a zálogokat pedig szét-hordták. Hat esendőr érkezett a faluba a lázongás megfékezésére. Az ex-lex senkit se ejtsen tévedésbe. Ez idő alatt csak állami adót nem kérnek. Másféle adókat fizetni kell.

Könyvesház.

Rövid keresztyén egyháztörténelem. Irta: Bodor János zágoni ref. lelkész. Szerzőnek ez a kis könyve kiegészíti pár évvel ezelőtt megjelent és sok népiskolákba bevett vallástani kézikönyveit. Valóban szükség volt egy ilyen kis könyvre, melyben össze van foglalva a keresztyén egyház rövid története. Emeli a könyve értékét az is, hogy a végén *református hitünk* főbb pontjai is elő vannak adva. Ilyen kis tájékoztatóra szintén szüksége van, nemcsak a növendékeknek, hanem a felnőtteknek is. Ezt a kis könyvet pedig a felnőttek is használhatják, mert a keresztyénység és egyházunk multjából legalább ennyit mindenkinek tudnia kellene. Ajánljuk a kis könyvet lelkésztársaink és olvasóközönségünk szives figyelmébe. Kapható szerzőnél Zágomban. Az ára nincs ráírva.

Ki téged követel dob: dobd vissza kenyérrel. Különlönyomat a »Vasárnap« 1903. évi 30—33. számából. Ezt is Bodor János írta. Hasznos kis olvasmány a nép számára. Lapunk olvasói már ismerik, másnak is szivesen felhívjuk rá a figyelmét.

A szerkesztő póstája.

I. L. Szilágysomlyó. Kaptam és köszönöm. Nemsokára adni is fogom. Mihelyt ráérek, külön levelet is írok. Addig is szives üdvözet.

D. M. Erkárás. Közelebről jönni fog.

Cz. Z. Kozárvár. Szintén ezt izenjük. Mutatványszámot addig is küldök, míg dolgozata megjelenék. Igen örvendénk, ha a régi buzgósággal támogatna.

N. K. Kolozsvár. A jelzett dolgok most már későbbre is maradhatnak. Kaptam másokat.

K. Z. A bánffyhungyadi zaslószentelésről nekünk is van tudomásunk. Egy hasonló eset készül Sátoralja-ujhelyen is. Sem egyiket, sem a másikat nem helyeseljük Bánffyhungyadon hol két főgondnokunk lakik, meg éppen csudálkozunk. Közelebről szóvá is tesszük a dolgot.